

GRAĐANSKI

Granice

Piše: Daliborka Uljarević

Očajnom čovjeku krivac nije neki sistem, institucija, atmosfera ili ideologija već drugi čovjek sa imenom i prezimenom koji će se naći sam ispred njega sa svojim (ne)djelima.

I zato su granice važne, a pravdanje njihovog prelaženja prizivanje na nastavak spirale zločina u kojem je svako jednako ugrožen, a sva obezbijeđenja krhka.

Nedavno mi priča mladi otac dvoje osnovaca, kako je sve nakrivo nasađeno u ovoj državi i kako se ništa ne može ispraviti onako kako to NVO sektor pokušava. Nasilje je jedini način, tvrdi odlučno. Kao pacifista po uvjerenju, ulazim u polemiku sa stavom da nasilje ništa ne rješava, ali da je potrebno mnogo truda i vremena da bi se vidjeli rezultati. On me gleda, kao što se gleda naivni i simpatični stvor, i kaže da je njega život naučio najbolje uz sav respekt prema mom entuzijazmu, volji i vjeri da može drugačije.

Naime, njegova djeca svakog dana prelaze prometnu ulicu kada idu u školu. Po pravilu, pored škole i te ulice, makar u vrijeme početka i kraja nastave, trebao bi se naći školski policajac koji će se pobrinuti da vozači uspore dok djeca prelaze ulicu. Ali, policajac ima važnija posla. Drži, samostalno ili ortački, kafić u blizini i nema vremena da motri na put i djecu. Na roditeljskom sastanku ovaj mladi otac otvori pitanje odgovornosti tog policajca i načina da se problem riješi bilo da se direktno obrate policajcu ili nadležnom centru bezbjednosti sa pritužbom na njega, ili nešto treće. Od 33 roditelja, 6 mu je dalo podršku. Ostali čute, boje se da se ne zamjere pomenutom policajcu, državi ili nekoj trećoj sili. On, razočaran, odlučuje stvar uzeti u svoje ruke i odlazi do policajca u kafić da ga ljubazno zamoli da se nađe ispred škole tih pola sata ili sat kad djeca ulaze i izlaze. Elem, tu se riječ po riječ atmosfera užari, najviše zbog drskosti oca, koji je imao i buran tinejdžerski period, pa sad našao organ reda da opominje na dužnost. Završi se prijavom za napad na službeno lice protiv mladog oca. No, ovaj je našao priliku da policajca sačeka i "muški" sa njim porazgovara. Dijeli naravoučenije: ništa se na pristojan način i po proceduri ne može završiti, dok se stvar ne uzme u svoje ruke. Ili šake.

To je slika države u kojoj živimo.

Države u kojoj svako stvari uzima u svoje ruke i završava svoj posao, sa manje ili više uspjeha, zavisno od snage mišića ili veza sa onima koji imaju stvarne ili simboličke mišiće.

Države u kojoj državni poslovi dođu kao usputni pored privatnih.

Države, i to je najstrašniji poraz, u kojoj nekim roditeljima strah parališe roditeljsko pravo i dužnost da štite svoju djecu.

Gdje su naše granice? Što ih određuje? Koje se ne smiju preći? I što biva kada se one pređu?

Moram priznati da sam ostala zatečena pred sagovornikom.

Ne pričom o neažurnosti organa reda i spremnosti da štite kolegu i kad se taj ogriješi o zakon. Jer, to su isti oni koji građaninu MM ne smiju prići da naplate ni kaznu za nepropisno parkiranje, dok je vama naplaćuju, a ako ih upitate kako to vama mogu a građaninu MM ne mogu, reći će vam iskreno: "Vi znate,

mi smo tu nemoćni". Svi smo već naučili da institucije sistema ne funkcionišu zbog javnog dobra, niti zbog nas kao građana, već da su one u službi moćnih pojedinaca i porodica. Ma koliko užasavajuća, ta činjenica više nije novost u Crnoj Gori, iako se neki od nas nadaju da će upornim ukazivanjem na tu devijaciju uticati na ozdravljenje sistema. Ali, da li je to dovoljno?

Ali, sledilo me saznanje dokle nas je dovela autoritativnost dehumanizuje kad je kod nekih roditelja strah jači od roditeljskog instinkta. Pa je važnije ostati nevidljiv, ne zamjerati se, plivati nekako i ćutati, pošto vidljivost, izdvajanje ili podsjećanje na sopstvena prava ugrožava...

To je granica koja se nije smjela preći i koja otvara opasan prostor u kojem zaista sve možemo očekivati, pa i to da sada, poslije lokalnih moćnika, i obični građani koriste nasilje u rješavanju problema. Zar nas i premijer nije podsjetio da „nasilje produkuje nasilje“ pravdajući nešto što se nije smjelo pravdati!? Da li je to i njegova poruka da svako stvari uzme u svoje ruke?

To bi trebalo zabrinuti i one koji misle da će njihova svijeća do vijeka gorjeti, da su nedodirljivi, bilo da su na pozicijama zvijezda, sporednih glumaca ili statista.

Jer, u krajnjem, svi imamo granice. A onaj ko ih sam ne zna odrediti s mjerom, mora se nekad suočiti sa situacijom da mu ih drugi odredi, što zna biti neprijatno, neizvjesno, i na žalost, ponekad tragično.

Očajnom čovjeku krivac nije neki sistem, institucija, atmosfera ili ideologija već drugi čovjek sa imenom i prezimenom koji će se naći sam ispred njega sa svojim (ne)djelima.

I zato su granice važne, a pravdanje njihovog prelaženja prizivanje na nastavak spirale zločina u kojem je svako jednako ugrožen, a sva obezbijeđenja krhka.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).